Kuntaliitto
Kommunförbundet

Lausunto

Dnro
797/03/2019

12.11.2019

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys lastensuojelulain ja lastensuojelulain muuttamisesta annetun voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Esitys liittyy eduskunnan keväällä 2019 hyväksymään lakialoitteeseen, jolla jälkihuollon yläikäraja nostettiin 21 vuodesta 25 vuoteen.

Esityksessä ehdotetaan, ettei kunnan velvollisuutta järjestää jälkihuoltoa siihen saakka, kun nuori täyttää 25 vuotta, sovellettaisi lapsiin ja nuoriin, joiden oikeus jälkihuoltoon on päättynyt ennen 1.1.2020. Esityksessä ehdotetaan itsenäistymisvarojen viimesijaiseksi maksupäiväksi ajankohta, jolloin nuori täyttää 25 vuotta ja nuoren määritelmää esitetään muutettavaksi vastaavasti siten, että nuori olisi 18-24-vuotias.

Esityksellä myös korjattaisiin lastensuojelulaissa olevat hallintokäyttölain viittaukset viittauksiksi eduskunnan 19.2. 2019 hyväksymään lakiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa. Valituslupajärjestelmä ulotettaisiin koskemaan laajalti lastensuojelun yksilöasioita.

Suomen Kuntaliitto pitää näitä esityksiä kannatettavina.

Arvioidut taloudelliset vaikutukset

Lakimuutokseen varattavat taloudelliset resurssit ovat 12 miljoonaa euroa vuodesta 2020 alkaen neljänä seuraavana vuonna peräkkäin eli yhteensä 48 miljoonaa euroa. Resurssi on riittävä. Hallituksen esityksessä arvioidaan jälkihuollollisten tarpeiden ja intensiteetin vähenevän iän myötä eli lähestyttäessä 25 ikävuotta. Näin ei välttämättä käy, mikäli jälkihuollon työssä onnistutaan ohjaamaan ja tukemaan entistä useampi jälkihuollettava ammatillisen tai korkeakouluopintojen piiriin. Tämä tarkoittaa käytännössä, että nuoren opintojen aikainen asuminen ja toimeentulo ja opintoihin liittyvät hankinnat tulevat jälkihuoltona kustannettaviksi.

Jälkihuollon kustannuksina tulevat kysymykseen sosiaalityöntekijöiden palkkakustannusten lisäksi erilaiset tarpeenmukaiset palvelut ja palvelujen ostot, asumisen ja toimeentulon turvaaminen ja tuki opinnoissa.

Onnistuessaan jälkihuolto ehkäisee syrjäytymistä. Tällä hetkellä sijoitettuina olevien lasten kiinnittyminen peruskoulun jälkeisiin opintoihin ja työelämään on huomattavasti heikompaa kuin ei-sijoitettuina olleiden lasten. Onnistunut jälkihuolto kasvattaa myös jälkihuollon kustannuksia ja siihen tulee varautua ja muun muassa tarkentaa lastensuojelulain76 §:n säännöksiä jälkihuollon sisällöstä.

Jälkihuollon sisältö

Lastensuojelulain 76 §:ssä säädetään jälkihuollon sisällöstä. Säännöksen mukaan

”Kunnan on järjestettävä jälkihuolto ***lapsen tai nuoren tuen tarpeisiin perustuva 30 §:n 4 momentin mukainen asiakassuunnitelma huomioon ottaen tukemalla lasta tai nuorta sekä hänen vanhempiaan ja huoltajiaan*** *sekä henkilöä, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on, siten kuin tämän lain avohuollon tukitoimia koskevassa 7 luvussa, perhehoitajien*

www.kunnat.net
www.kommunerna.net

Suomen Kuntaliitto
Toinen linja 14,00530 Helsinki
PL 200, 00101 Helsinki
Puh. 09 7711,faksi 09 771 2291
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14,00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Tfn 09 7711, fax 09 771 2291
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

tukemista huollon siirron jälkeen koskevassa 46 §:n 2 momentissa, ihmissuhteita ja yhteydenpitoa koskevassa 54 §:ssä sekä tässä luvussa säädetään.

Jälkihuollon päättyessä sosiaalityöntekijän on tarvittaessa laadittava yhdessä nuoren kanssa suunnitelma, johon kirjataan jälkihuollon päättymisen jälkeen nuoren käytettävissä olevat palvelut ja tukitoimet."

Jälkihuoltoikärajan noustua jälkihuolto täysi-ikäiselle voi pisimmillään kestää 7 vuotta. 18-24-vuotiaan nuoren jälkihuollollinen tarve ja jälkihuollon sisältö poikkeavat olennaisesti niiden lasten jälkihuollollisesta tarpeesta ja jälkihuollon sisällöstä, jotka ovat sijoituksen päättyessä ja jälkihuollon alkaessa esimerkiksi 10-12-vuotiaita.

Myös vanhempien ja huoltajien rooli ja vastuu jälkihuollettavan elämässä on erilainen täysi-ikäisillä ja alaikäisillä jälkihuollettavilla. Täysi-ikäisten jälkihuollettavien vanhemmille tehtävillä suunnitelmilla ja palvelujen myöntämisellä heille lastensuojelun kautta ei ole sellaista tarvetta kuin lapsen ollessa alaikäinen jälkihuollettava.

Nykymuodossaan 76 § edellyttäisi kaikenikäisten jälkihuollettavien huoltajille ja vanhemmille tehtäviä suunnitelmia ja tuen myöntämistä heille lastensuojelun kautta. Sääntely ei enää tarkoituksenmukaista eikä vastaa tulevaan haasteeseen, jossa on kehitettävä jälkihuollon palveluja entistä suuremmalle määrälle täysikäisiä jälkihuollettavia ja tehostettava työtä erityisesti nuorten koulutus- ja opiskelumahdollisuuksien tukemisessa ja kiinnittymisessä työmarkkinoihin.

Lastensuojelulain jatkokehittämisessä on tähän säännökseen tehtävä tarvittavat sisällölliset täsmennykset, joita ei ajanpuutteen vuoksi ollut mahdollista sisällyttää nyt käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen.

Jälkihuollon kehittämisen varmistamiseksi olisi tarpeen suunnata kunnille kehittämisrahaa jälkihuollon kehittämishankkeisiin, joissa erityisesti luodaan toimivia palvelu- ja yhteistyökonsepteja terveyspalveluihin, oppilaitoksiin, opiskeluhuoltoon ja työvoimapalveluihin.

SUOMEN KUNTALIITTO

Aila Puustinen-Korhonen
erityisasiantuntija